

פרוטוקול מס' 24

מישיבת ועדת העבודה והרווחה
יום רביעי, כ"ד בחשוון התשנ"ז (6 בנובמבר 1996), שעה 9:00

נכחו

חברי הוועדה:

מקסים לוי - היו"ר
טאלב אלטאנע
אפי אושעיה
תמר גוז'נסקי
חיים דיין

מוזמנים:

בני פפרמן - מנהל הרשות לתיכנון כוח אדם במשרד העבודה
שמואל בצון - סמנכ"ל השמה בשירות התעסוקה
מאיר אוחנה - מנהל לשכה איזורית גליל מערב בשירות התעסוקה
חביבה כהן - סגן מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשייה והמסחר
דן לוי - סגן מנהל מנהל מוצרי צריכה במשרד התעשייה והמסחר
רון אילון - סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר
אביקס בלר - משרד האוצר
ברוך שגיב - מנהל אגף טכסטיל התאחדות התעשיינים
בנימין גונן - יושב ראש ההסתדרות
יהודה יעיש - ההסתדרות
דניאלה במברגר - אנוש - שדולת הנשים
זוכה עמאר - מרכז השלטון המקומי
כמאל עתילי - מרכז השלטון המקומי
זכי עמאר - מרכז השלטון המקומי
עדנה הירשמן - פרי - מרכז השלטון המקומי
טובה ידידיה - מחלקת אבטלה ביטוח לאומי
רמאל מוחמד - הכפר ירכא
גבי פישר
מולה נימר - הכפר ירכא
נעמי נבו - יושבת ראש לאה
יעל רוס - המרכז לטכנולוגיה חינוכית
יהודה הררי - אופנת מיצליין בע"מ
ספר גרגורי צבי - אופנת מיצליין בע"מ
אימאן מוחמד סאלם - תופרת במתפרת לודז'יה
וגיה סאלם - ראש ועד עובדי מפעל לודז'יה דיר-חנא
נביהה מורקוס - חברת מרכז נעמת
חנאן סונוו - פועלת טקסטיל
עמאר מרזוק - בעל מפעל
אבי סאלח עלי
סולימאן עלי רג'א - בעל מתפרה
עלי אבו סאלח - בעל מתפרה

מנהלת הוועדה: אסתר אדלר

קצרנית: יפעת שפרכר

(א) התמוטטות ענף המתפרות בגליל - תמר גוז'נסקי
(ב) מצבן של המתפרות בישראל - אחמד סעד

סדר-היום:

(א) התמוטטות ענף המתפרות בגליל - תמר גוז'נסקי
(ב) מצבן של המתפרות בישראל - אחמד סעד

היו"ר מקסים לוי:

אני פותח את ישיבת ועדת העבודה והרווחה.

לפנינו בעיה מאוד קשה, בעיה שלא רק מלווה בעצם הגזרות הכלכליות העומדות בפתח, אלא גם באבטלה שהיא אחד הדברים הקשים ביותר שאנחנו לומדים להכיר בתקופה האחרונה, בישובים הערבים, בדרוזים ובעיירות הפיתוח. המצב הזה מדאיג את הוועדה. הוועדה מתיחסת הרבה מאוד לדיונים האלה. לפני שאומר מה דעתי בנושא הזה, אבקש מחברת הכנסת תמר גוז'נסקי ומחבר הכנסת אחמד סעד, אשר ביקשו להציג את הנושא במליאה להציג אותו כאן. לאחר שנשמע את דבריהם נקיים דיון וניתן לכל נציגי המשרדים את רשות הדיבור.

תמר גוז'נסקי:

תודה רבה אדוני היו"ר.

אני בקשתי עוד בחודש יולי מיושב ראש הוועדה להעלות את הנושא הזה ואני אומר אותו בקיצור.

ראשית, עתיד מקום העבודה של 12-14 אלף פועלים, בעיקר פועלות, שמועסקים במתפרות שככלל הן ממלאות תפקיד של קבלני משנה, של חברות טכסטיל ידועות. הנושא הזה הוא קריטי משום שלנשים המועסקות במתפרות האלה אין בעצם עבודה חלופית. שנית, עולה השאלה של עצם סגירת המתפרות, גם מנקודת הראות של בעלי המתפרות, היזמים, אשר השקיעו מהונם כדי להקים את המתפרות. סגירת המתפרות היא בעצם חיסול ענף שהוא קרוב לודאי, כמעט הענף היחיד של תעשייה הנמצא בתוככי הישובים הערביים.

שלישית, יש לנושא הזה משמעות לגבי המצב החברתי באותם ישובים, כאשר מצד אחד תהיה אבטלה ומצד שני, לא יהיה בעצם שום פתרון תעסוקתי וכו'.

לכן, אני חושבת שאנחנו צריכים לדון היום בסיוע מיידי, כדי למנוע את הגזרה הזו של סגירת המתפרות. אנחנו צריכים לחשוב על פתרונות קצת יותר ארוכי טווח, גם לגבי בעלי המתפרות וגם לגבי הנשים המועסקות באותן מתפרות. צריכה לקום מסגרת מיידיית של צוות חירום, של נציגי המשרדים השונים שיטפלו בנושא הזה. רק הבעת צער על הפיטורים לא יתן שום פתרון. אנו נתקלים בבעיה של 14-12 אלף נשים שאי אפשר להסיר אותה מסדר היום, על כל המשמעויות החברתיות שקשורות בכך בעתיד הקרוב.

רמאל מוחמד:

הבעיה היא יותר חמורה בקרב בעלי המתפרות במגזר הערבי. הם נמצאים במקום נמוך אף יותר מקבלני המשנה. הם לא מקבלים דבר מההטבות שמקבלים בעלי חברות הטכסטיל הגדולות. בעידן תהליך השלום, בעלי ההון הם אלה הרודפים אחרי הרווח, וחלק מהם מעביר את הפעילות שלו בטכסטיל לירדן, למצרים, או לארצות אחרות. בעלי המתפרות נמצאים היום, בסכנה של התמוטטות כוללת וזה גורר קשיי מחייה של 65 אלף אנשים. ישנם 13-14 אלף עובדים בענף וחלק ניכר מהם הוא המפרנס העיקרי במשפחה. אנחנו מודעים לעובדה שברחוב הערבי המשפחות הן ברוכות ילדים, וכתוצאה מכך האוכלוסייה הערבית מהווה 17-18% מכלל האוכלוסייה. הם מהווים 50-51% מהתושבים תחת קו העוני. התמוטטות ענף הטכסטיל תביא להתווספות של עניים חדשים במגזר הערבי. לכן, הבקשה שלנו היא לעזור לבעלי המתפרות מהתקציב מאיזה שהוא מקום. צריכים לעזור להם גם מהסיבה שמשרד הביטחון כיום, מיבא את הסחורה מארצות הברית בזמן שבעבר, הכל היה תוצרת מקומית. לכן, צריך לקחת בחשבון שלענף הזה יש השלכות חמורות לא רק מבחינה כלכלית, אלא גם מבחינה חברתית.

שמואל בצון:

רבותי, המקרים הקשים ביותר בנושא המתפרות, והטכסטיל בפרט, קיימים בעיירות הפיתוח. בצפון אין לנו הרבה בעיות מבחינת עובדים. קיימות דרישות רבות למתפרות ותופרות, הבעיה העיקרית היא במגזר הלא יהודי שהם לא יוצאים מהכפרים שלהם, ומהערים שלהם. הם לא מוכנים ליסוע מרחק של 30-40 ק"מ למתפרה. לדוגמא: מדלתא ומבית גא'ן. לכל המפוטרים נמצאו מקומות עבודה חלופיים בענף, אבל הענף הולך ומתמוטט.

היו"ר מקסים לוי:

אם יפוטרו כל העובדים מכל המתפרות, האם יהיה בכוחך להציג בפניהם אלטרנטיבה?

שמואל בצון:

כרגע אין אלטרנטיבה, אבל מי שהגיע לשירות התעסוקה סודר בעבודה.

תמר גוז'נסקי:

מי שלא הגיע, לא קיים מבחינתו.

שלמה בצון:

מספר המפוטרים בגליל הוא 221. 85 בבית גא'ן, 36 בסחנין, ו-110 בחורפיש. קיימת דרישה לעובדים ל-185 תופרות באיזור הגליל. קיימים כ-66 מתפרות באיזור הגליל שכולם רוצים ידיים עובדות. הענף, ההזמנות, הכל בתהליך ירידה.

היו"ר מקסים לוי:

מה אין לכם תחזית? אם אין בעיה לקלוט את כולם, אז המצב בסדר. אם אתה אומר שהמצב גרוע מאוד ויש חשש לסגירתם של כל המתפרות, אז איפה התחזית התקבלה?

שלמה בצון:

התחזית היא לעשות הסבה מקצועית מכיוון שהענף הזה מתמוטט ולכן, בגליל נכון להיום אין בעיה, וניתן לפתור את הבעיה כי קיימת דרישה. לטווח ארוך של שנתיים, העסק ילך ויתמוטט ולכן, חייבים לעשות הסבה מקצועית, או לתת פתרון תקציבי מאיזה שהוא גוף כדי לחזק אותם.

היו"ר מקסים לוי:

אני רוצה שתגישו לישיבה הבאה רשימה של מפוטרים ותחזית מלישכת התעסוקה לגביהם לטווח של שנה לפחות או שנתיים. סגירתם של מתפרות בעתיד תביא לכך שיושלכו למעלה מ-3000 עובדים.

תמר גוז'נסקי:

12 אלף.

היו"ר מקסים לוי:

12 אלף.

אם אתה טוען שיש פתרון, אז חשוב שלשכת התעסוקה תציג בפנינו מהם מקורות הפתרון

בנוגע לכל האנשים האלה.

שלמה בצון:

כל מי שהתייצב אצלינו מבין כל המפוטרים נמצאה לו עבודה.

תמר גוז'נסקי:

כמה לא התייצבו?

שלמה בצון:

הרבה.

תמר גוז'נסקי:

כמה?

היו"ר מקסים לוי:

כדאי לקבל מסמך מפורט.

שלמה בצון:

מתוך 221 שפוטרו, התייצבו כ-30 איש. 30 איש סודרו בעבודה במתפרות, וקיימת דרישה לעוד 185, אבל זה פתרון זמני.

מאיר אוחנה:

ניתנה הוראה בכל הגליל המערבי לא לרשום דמי אבטלה לנשים שפוטרו ממתפרות. הוראה זו ניתנה ביום ה-20.10 אני עוקב אחריה מידי יום. גם בסיוורים שלנו באזור קיבלנו דרישות, ואנחנו רוצים לשלוח את הנשים לעבודה. ישבנו אתמול בדלתא, בסחנין ואנחנו רוצים למלא אחר הדרישות ועל פי זה נערוך תוכנית להכשרה מקצועית. מבחינת נתינת דמי אבטלה יש הוראה חד משמעית לא לרשום להם אבטלה.

תמר גוז'נסקי:

לא חשוב מה המצב המשפחתי? לא חשוב גיל הילד הצעיר? שום דבר לא חשוב?

היו"ר מקסים לוי:

מתוך הכרותי את השטח כיושב ראש מרכז השלטון המקומי אני מכיר את כל הכפרים הערבים, הדרוזים והיהודים. ואני שואל הכשרה מקצועית למה? אני יודע שלאחרונה מפעלים לא קמו בישובים הערבים, לא בדרוזים, ולא בגליל. אני לא רואה בעיניי מפעלים צצים וקמים. כדי להכשיר אותם בהכשרה מקצועית אתה צריך לדעת לאן אתה מפנה אותם לאחר שישה חודשים. אינני יודע אם יש תחליף היום, אולי מדינת ישראל תעשה פרוגרמה שבמשך שנתיים, שלוש שנים יוקמו כמה מפעלים. כדי להכשיר את העובדים הללו אתה שולח אותם להכשרה מקצועית וזהו?

מאיר אוחנה:

אני אומר לך למה? אם קיים מצב בו צריך למצוא פתרון לנשים אז קודם כל יש שלב התפתחות גם בכפרים. היום אנחנו מקיימים קורסים כמו מטפלות בקשישים. בתחזית שהיגשתי למשרד העבודה לקראת שנת 97 ביקשתי נושאים כאלה. לדוגמה יש

התפתחויות בענף האלקטרוניקה כמו הלחמה עדינה לנשים. בענף הזה כל הזמן יש דרישה, והדרישה של משרד העבודה והרווחה היא ל 4 קורסים. בנושא המתפרות לא היתה ועדה מחודש מאי ואני מבין אותם מכיוון שקיימת הכשרה מקצועית לעבודה במפעלים, אבל חסר תקציב.

תמר גוז'נסקי:

אדוני, אני ברשותך רוצה להבין למה אתה שולל מכל הנשים גלובאלית את האבטלה?

מאיר אוחנה:

אני לא אמרתי גלובאלית. אני עובד מדינה ואני פועל לפי חוק.

היו"ר מקסים לוי:

אם יש מציאת פתרון תעסוקה לנשים האלה ויש בלישכת התעסוקה מידע על מקומות עבודה אז הוא לא יכול לתת להם דמי אבטלה, אבל אתם צריכים להמציא מסמכים לוועדה בצורה קונקרטיית. כמה מקומות עבודה יש ללשכת התעסוקה בטווח הקרוב?

מאיר אוחנה:

יש אצלנו.

היו"ר מקסים לוי:

אז תראה לוועדה.

דן לוי:

אני רוצה לציין שיש עכשיו ועדה שהוקמה לצורך בדיקת הנושא הזה של המתפרות בכפרים הערביים והדרוזים. הוועדה עומדת לסיים את תפקידה ולהגיש מסקנות בקרוב. אני מציע שנמתיך בעניין הזה. הוקמה ועדה שתבדוק את כל מצב אופנת הטכסטיל.

תמר גוז'נסקי:

איזו ועדה? מי חבר בה?

דן לוי:

אין לי את הפירוט, אבל זה בעיקר ממשרדי הממשלה.

תמר גוז'נסקי:

האם הזמנתם את נציגי המתפרות לוועדה?

דן לוי:

לפי מה שאני יודע כן.

תמר גוז'נסקי:

הם לא שמעו על הוועדה, אולי אפשר לצרף אותם?

היו"ר מקסים לוי:

אני מציע לוועדה, למי שעומד בראשה, ומי שמינה השר, שיגיע בשבוע הבא לכאן כדי להסביר לנו מה הוועדה הזאת הולכת לעשות. צריך גם לשמוע את האנשים שמצבם מגיע עד כדי סגירת המתפרות. זה שתוקם ועדה ותביא את המסקנות בעוד חצי שנה לא יהיה לזה שום טעם. אולי במתפרות הקיימות כיום, ניתן לתת תשובות חלקיות על בעיות מסוימות. אני יודע שלטכסטיל בדימונה ניתנו כמה פתרונות מסוימים על ידי משרד המסחר והתעשייה.

תמר גוז'נסקי:

גם בבית שאן הציעו הצעות.

היו"ר מקסים לוי:

זהו ענין המשרד לעדכן אותנו במה עוסקת הוועדה. הוועדה לא תחליט להקים מחר בבוקר מפעלים, אבל הוועדה צריכה לשמוע מפי בעלי המתפרות איפה הבעיות שלהם, כדי ללמוד ולנסות לסייע להם. אני מציע להזמין את נציגי משרדי המסחר והתעשייה כולל, נציגים מהוועדה הזאת לשבוע הבא.

רון אילון:

אין לנו מה להוסיף. לגבי הפתרון בדימונה טכסטיל הפתרונות שניתנו היו לפי החוק. דהיינו, כאשר מפעל מתפרק אין בידי המפעל או המפרק לשלם משכורת ונשאר אופצית פיטורים ולכן, ביטוח לאומי משלם ומתחשבן אחרי זה.

היו"ר מקסים לוי:

אולי כדאי לפרק קודם כל ולעשות לאחר מכן כונס נכסים.

תמר גוז'נסקי:

בתור נציג האוצר לא שמעת על טיפול נקודתי, שנועד לטפל באיזורים שיש בהם בעיות של אבטלה?

רון אילון:

בוודאי, יש טיפול נקודתי.

תמר גוז'נסקי:

לא צריך שמפעל יתמוטט, כדי לעשות טיפול נקודתי.

היו"ר מקסים לוי:

קיימת כאן בעיה ויש צורך לסייע בצורה שוויונית. אם מסייעים למפעל שעומד לפטר 3500 עובדים, אפשר לטעון שזאת המדיניות שבה נוקטים האוצר, משרד העבודה והרווחה והמסחר והתעשייה כדי למנוע את החמרת המצב, אלא אם כן יגיעו למסקנה, שבכל מקרה צריך לפטר את 3500 האנשים האלה, ואני לא צופה את מה שיקרה מחר בבוקר. מדברים על מאה מפוטרים באיזה שהוא מקום. יש כאן 3500 ראש אב בישראל

שצריכים להביא פרנסה הביתה ואי אפשר להשאר אדישים. אני אדבר עם שר האוצר. צריכים לנסות ולראות האם יש תקדימים לסיוע, לא צריך להגיע לפירוק. אם נגיע לפירוק, המצב יהיה קטסטרופלי. אם יהיה ניתן לסייע במסגרת אחרת למתפרות האלו, כפי שעשינו בעבר ועשו הממשלות בעבר, אפשר לראות במהלך זה פתרון נקודתי. בינתיים יש לנקוט במהלך של הכשרה מקצועית כמו שדאג הצבא לעשות, ואז לבחון את המצב כמו שהוא.

רמאל מוחמד:

אני רוצה לברך אותך על העמדה שלך בעניין מפורטי בית שאן. מאז שנסגר המפעל "אומן" אני מתריע על המצב ומזעיק את כולם, החל מראש הממשלה הקודם, שר המסחר והתעשייה הקודם, ותשובות אנחנו לא מקבלים. הבעיה היא הרבה יותר חמורה ממה שהציגו אותה. מאז קום המדינה כל מה שהוקם במגזר הלא יהודי הוא פרי יוזמה מקומית. אף מפעל לא הופנה על ידי הממשלה, ולא על ידי ההסתדרות לאף ישוב לא יהודי במדינה הזאת. כאשר הגיעו יזמים מחו"ל אנחנו יודעים היטב לאן הפנו אותם. מה שהוקם הוקם בציפורניים ובשיניים של האנשים וכתוצאה מכך קיימות בעיות חמורות ביותר לדוגמה: קשיים במתן בטחונות מצד הבנקים לכפרים הערביים, דבר הגורם לאנשים ליסוע לירדן. אני לא מעוניין שהבנות יצאו לעבוד מחוץ לכפרים, ולא רוצה לחפש עבודה לא בכרמיאל ולא בשלומי. לכן, במקום לשלם דמי אבטלה, שיש היום איסור לשלם אותם, 50% מדמי האבטלה יופנה למפעלים והמפעלים יתנו 50%. אם בחורה צריכה לקבל 2000 ש"ח דמי אבטלה, היא תקבל 1000 ש"ח דמי אבטלה ואני אשלם את החסר. המפעלים מתחרים עם ירדן ומצרים גם בטיב ובמחיר. קיימים מפעלים שזכאים לערבויות מדינה לפי חוק מ-1958 שמאפשר לממשלת ישראל לשלם 10% מתקציב המדינה לצורך ערבויות כדי לעקוף את משרד ההשקעות. דוגמה לכך היא בתעשייה הצבאית ותע"ש שהעמידו לרשות המפעל ערבות מדינה בכדי לא לקרוס.

היו"ר מקסים לוי:

אתה מציע פתרונות ביניים.

זוכה עמאר:

הזעקה שלנו צריכה להיות הרבה יותר גדולה. המצב הוא בכי רע והולך ומתדרדר ואנחנו על סף סגירה. דיברו על 100 עובדים אבל מדובר על 220 עובדים. אנחנו צריכים סיוע מידי, ומידי זה כסף מהאוצר, ממרכז השקעות. לא משנה איך, אבל בצורה כזאת לא נוכל להמשיך. בחורפיש סגרו את המפעל עם 220 עובדים ואנחנו נסגור עם 150 עובדים.

תמר גוז'נסקי:

מהו המשקל של המתפרות בתעסוקה בחורפיש?

זוכה עמאר:

זה כל מה שיש. לא מדברים רק על חורפיש, מדברים על עוד מקומות. הציעו שנלך להסבה מקצועית. הסבה למה? לרצפים? תפירה היא הענף היחיד. מי שהולכת הביתה יושבת בבית ואין לה מה לעשות. אנחנו לא מעוניינים שהנשים יצאו מחורפיש כדי שיעבדו.

יהודה הררי:

אנחנו קורבן של מדיניות.

זוכה עמאר:

הנושא שלנו נוגע לביטוח שער שהיה קיים וביטלו אותו. הבנקים לא נותנים אשראי אפילו ליום אחד.

היו"ר מקסים לוי:

מדיניות החשיפה של ממשלות ישראל יצרה מצב של אי ראיית העתיד. צריך היה לדאוג בראש ובראשונה שמאותו יום שנגזר על הממשלה להחליט על תוכנית חשיפה שידאגו לכל הנושא של מפעלי הטכסטיל וכמובן לא עשו זאת. מחכים לדקה ה-90 כדי לקרוס. נניח שיסייעו לכם היום ונניח שהממשלה תסייע בכסף ובערבות. מה יהיה בעוד שנה? קודם כל צריך למצוא פתרון.

תמר גוז'נסקי:

אדוני היו"ר, ככל הידוע לי, חלק גדול מהמתפרות עובדות לייצוא ובדרך כלל לא לשוק המקומי. זה לא רק עניין של חשיפה. יש להם תוצרת כל כך טובה שהיא מיותרת והשאלה היא איך אנחנו מייבאים מארצות כמו איטליה וארה"ב טכסטיל?

היו"ר מקסים לוי:

אני לא הייתי פה בתוכנית החשיפה.

תמר גוז'נסקי:

יש פה בעיות אחרות. הם קורבן של שער הדולר, והם קורבן של דברים נוספים.

היו"ר מקסים לוי:

אני לומד את התוכנית היום. לדוגמה: חברת החשמל קונה מגרמניה כבלים, בעוד שקיים מפעל לכבלים בארץ העומד לסגור. מפעל זה לא יכול למכור בגרמניה. זאת תוכנית עקומה. נניח שהממשלה וכל המשרדים ינסו לסייע בטווח של שנה, ואם יש טווח ראייה של 3, 4, 5 שנים זה מהווה צעד חשוב אבל אם אין תווך ראייה לעתיד, אז גם העזרה בתווך של שנה לא תעזור, וצריך למצוא פתרונות לעוד שנה שנתיים.

זכי עמאר:

אני מסכים עם הכיוון שלך לבא לעזור למתפרות האלה. בטווח של שנה אני מציע שתשב ועדה, ישב פורום מקצועי שיחשוב איך לפתור את הבעיה. אם העסק הזה יקרוס כמה אלפי עובדים במגזרים יושלכו ולא תהיה להם שום אלטרנטיבה אחרת. אני מאיץ בך שתלך עד הסוף כדי לעזור לסקטור הזה. אני לא אנטרסנט ולא בעל מתפרה. אני לא מייצג שום צד, ולכן אני רואה את המצב כמאוד מסוכן. צריך לשנות את המדיניות ולמצוא תעסוקה חלופית.

יהודה יעיש:

אני מרגיש את המצוקה בכפרים מידי יום. אני רואה את העובדים שעוזבים את המפעלים. על מה הם נאבקים? על אותו שכר זעום? לפני שבע-שמונה שנים ישבו פה בכנסת ישראל ובאוצר והחליטו לגמור עם טכסטיל, וטענו שהטכסטיל צריך להעלם מהנוף וצריך לעבור למשהו אחר. עד היום לא עשו כלום. לפעמים יש לי הרגשה שמדברים על הנושא הזה במשרדים הממשלתיים וקיים קור-רוח לגבי מתי כל זה ייגמר, אז למה להוציא הרבה אנרגיה? אתם שוכחים שזה חומר נפץ חברתי במגזר הערבי ובמגזר הדרוזי.

היו"ר מקסים לוי:

הרשה לי לא להגיב.

תמר גוז'נסקי:

למה לאיים?

היו"ר מקסים לוי:

אני חושב שצריך להתקדם קדימה. אני נגד מדיניות הגזרות של הממשלה, דעתי ידועה ואני לא מסתיר אותה. אבל זה לא המצב בארבעת החודשים האחרונים.

יהודה יעיש:

אם קיים מפעל במצוקה וניתנת לו הלוואה ולוחצים וחונקים אותו, אין לו ברירה אלא לסגור.

מג'ד אבו יונס:

בגלל הרגישות לנושא הזה מבחינה חברתית אני ראיתי לנכון לשתף פעולה עם בעלי המתפרות מכיוון שהעובדות הן הקורבן. אני חושב שיש עדיין מקום לשמור על ענף הטכסטיל במגזר הערבי, בעיירות הפיתוח. יש לחזק אותו ולתת לו סיוע, בטווח הקצר אני לא רואה פתרונות. אני בעד הסבה מקצועית. אבל כל זמן שאין תעשייה במגזר הערבי, שקופחנו עשרות שנים, במה יעסיקו אותנו? באיזה מקצוע? יש בנות שפונות ללשכת התעסוקה ושולחים אותן לקורס, להרבה קורסים מקבלים אותן בחוסר ברירה. במקום שירשמו סרבניות, הן מקבלות את הקורסים האלה. השאלה היא האם הבנות שייסימו את הקורס, ימצאו עבודה ויתקבלו לעבודה. דיברו על מטפלות, האם כולן ייקלטו לעבודה? צריכים לבדוק את זה, וצריך לשלם להן דמי אבטלה.

תמר גוז'נסקי:

שלמה אומר שגם דמי אבטלה הם לא מקבלים.

מג'ד אבו יונס:

בכך ששולחים את הבנות לקורסים מקשים עליהן, כי אין ביטחון שהן תתקבלנה לעבודה. שמעתי על בנות שנשלחו לנקות בתחנות משטרה. מה עם הרגישות החברתית במגזר הערבי? אני חושב שהמצב הוא חמור מאוד, ואנחנו צפויים לאבטלה גבוהה מאוד. כל יום אני שומע על מתפרות שנסגרות, נסגרה מתפרה לפני חודש ימים בסחנין ונסגרה עוד מתפרה בקבא ובדיר חנא. יש עשרות בנות שלא ניגשות ללשכת התעסוקה.

נביהה מורקוס:

הבאתי כמה תלושים וכמה מכתבי פיטורין מכל מיני מקומות.

מולה נימר:

אני שמח שבירכא נמצאת התעשייה הכי גדולה בענף, במגזר הלא יהודי, אבל 8 שנים שעבדתי בהסתדרות ובמקומות מסודרים, ניסיתי לבקש מהשלטון המקומי עזרה לבעלי המתפרות והמפעלים שיכולים לקרוס לתקופה של 6-4 שנים. פניתי בעצמי לראש המועצה ואין לו תקציב. האוצר לא נותן לו.

אפי אושעיה:

אסור לו על פי החוק.

מולה נימר:

בזמן האחרון ליוויתי את עובדי בית שאן. הייתי לפני שבועיים בהפגנה, הייתי בדימונה, הייתי בהרבה מקומות. המפעלים קורסים מיום ליום. אנחנו, ההסתדרות, מנסים להחליש את עצמינו מול התעשיינים על-מנת לעזור למפעלים האלה. לצערי הרב המדינה לא עוזרת. לא באתי לדבר פוליטיקה, אבל כל הממשלות גם הממשלה הזאת וגם אלה שקדמו לה אף אחת לא ניסתה לקדם. הבנות שלנו הדרוזיות לא יכולות לצאת לעבוד, אין מה לעשות.

יעל רום:

החברות שראיתם פה על הייטק, זהו פרסום של "מעריב", הוא יוצא מן הכלל. הבעיה של הטכסטיל היא לא של מדינת ישראל ושל העולם כולו. הבעיה היא של נשים שלא זכו להכנה טובה בבתי הספר, ולכן הסיכוי שלהן למצוא עבודה הוא בתעשיות עתירות כוח אדם, בתשלום נמוך, וזה בטכסטיל ובמזון. הדברים האלה מסתיימים. היתה לי זכות גדולה, הגשתי הצעה למשרד החינוך. מישוה פה אמר שיש בעיה לטווח קצר, אז אפשר לטפל באנשים שפרנסתם בסכנה ומפעלים שהם בסכנה, צריך למצוא עזרה ראשונה מיידית, אבל כאחת שעבדה ב-10 רשויות מקומיות ו-19 בתי ספר מול ילדות וילדים שאמרנו להם "אתם רוצים עתיד טוב יותר תלמדו יותר מתמטיקה, פיזיקה, מדעים, ותבואו לראות מפעלים, ותחשבו על קריירה אחרת". אני אומרת שאם אנחנו לא נכנס לזה עכשיו, אז בעוד שנה שנתיים, או שלוש שנים, כל הנערות והנשים נדונות בראש לאותו עתיד כלכלי לא בטוח. מחר תמצאו תעשייה אחרת ששם משלמים בזול ואלה שלא קיבלו השכלה ילכו לשם ובעוד חמש שנים, יקרה להם אותו דבר.

תמר גוז'נסקי:

מה יעשו אחרי שילמדו?

יעל רום:

אני לא מדברת על ריק. יש פה דוח שעשיתי במשך שנה ב-19 בתי ספר ערביים. פנינו לתלמידים. יש בכפרים נוער יוצא מן הכלל שאפשר להביא אותו לרמות השכלה גבוהות. אם אותן נערות ונשים שנמצאות היום במתפרות עושות הסבה מקצועית, אז אפשר להכין תוכנית לטווח ארוך.

כמאל עתילי:

שר הבטחון נתן לנו לעבוד בתפירת מדים לצבא, נשארו לנו 85 עובדים ועכשיו, אחרי ש"דלתא" נסגרה, עברו אלינו. קיבלנו ממשרד הבטחון 85 עובדים ואנו קובלים על כך שוועדת הכנסת החליטה להוציא מכרזים לצבא. אנחנו עובדים 20 שנה, יש לנו כ-90 עובדות בבית גא'ן. התקציב שלנו היה 150 אלף כל שנה. אבקש את התערבותך האישית בנושא.

היו"ר מקסים לוי:

אבקש שתביא את כל החומר ליום שני. אנו מודעים לבעיה, ובהחלט הבעיה הזאת מעסיקה אותנו ואנחנו רוצים להמשיך את הדיון. אני מבקש מבעלי המתפרות שיציגו לקראת יום שני מהו לדעתם הפתרון. משרד הממשלה יציג מסמכים - גם לשכת התעסוקה תיתן את ממדי האבטלה האמיתיים-שיכולים להוות מציאת פתרון.

טובה ידידה:

תשלום דמי אבטלה הוא תשלום ביטוחי מיועד רק לזכאים ומהתשלום הזה אין אפשרות להסב לאף גורם, לא למפעל, ולא לתעשייה.

היו"ר מקסים לוי:

תודה רבה לכולם. הישיבה נא. פ.

הישיבה ננעלה בשעה 10:30.